

Leto XXIV.

TRGOVSKI LIST

Številka 84.

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17,50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, petek 8. avgusta 1941-XIX

Cena posamezni številki lir 0'60

Obiski Visokega Komisarja

V torek popoldne je Visoki Komisar Eksc. Grazioli obiskal Ljudsko tiskarno in uredništvo »Slovenca« ter Narodno tiskarno in uredništvo »Jutra« in »Slovenskega naroda«. Pri teh obiskih se je živo zanimal za delovne razmere in pogoje, predstavnikom tiskarn in konzorcijev, urednikom in tiskarniškim osebjem pa je z iskrenimi besedami označeval naloge delovnih edinic v celoti ter pomen slovenskega tiska, ki naj bo najboljšo sredstvo za obveščanje ljudstva o prizadevanjih vlade in njenih predstavnikov, ki po Ducejevi volji ustvarjajo novo življenje v najmlajši italijanski pokrajini.

Pred slovesom je sporočil, da je zveza profesionistov in umetnikov, h kateri pripada tudi italijanski novinarski sindikat, poklonila tovariškemu skladu Novinarskega društva v Ljubljani 20.000 lir za podpore brezposelnim novinarjem. Visoki komisar sam je enak znesek namenil za brezposelne tipografe in v obeh podjetjih je razdelil denarne podpore delavcem, ki imajo največ otrok.

Eksc. Grazioli, ki se hoče vedno osebno prepričati, kako živijo delavci in nameščenci v posameznih obratih in pod kakšnimi pogoji se udeležujejo gospodarske ustanove v Ljubljani in pokrajini, se je v sredo seznanil z razmerami v tovarni Saturnus, v Kemični tovarni v Mostah in v papirnici v Vevčah.

V tovarni Saturnus so pozdravili visokega gosta predsednik upravnega odbora Karel Čeč in obratni zaupniki. Med ogledom tovarniških oddelkov se je Eksc. Grazioli posebno zanimal za pločevinaste reklamne napise za nekatere italijanske liste, ki jih je začela tovarna izdelovati. Vso pozornost je posvetil socialnim in zdravstvenim razmeram delavstva in v svojem nagovoru na delavstvo je naglasil, da je uspeh vsakega obrata odvisen od dobrega vodstva, dobrih strojev in strokovno izobraženega delavstva, kateremu posveča Italija vso skrb.

Tudi v Kemični tovarni v Mostah se je živo zanimal za razmere, v katerih dela in živi zdaj 150 delavcev, potem pa je posvetil vso pozornost velikemu podjetju, ki predeluje iz bauksita aluminijev oksid ter izdeluje aluminijev sulfat in galum. Bauksit dobiva tovarna zdaj iz Istre, aluminijev oksid pa pošilja v predelavo v Turin.

V vevški papirnici, ki je največje industrijsko podjetje pokrajine, je Visoki komisar, ki ga je pozdravil predsednik upravnega sveta Ivan Jelačin, obhodil vse razsežne objekte in obratovalnice ter obiskal gasilni dom in kopalnice, ki je vzor higienske naprave, za katero uprava ni štedila denarja in truda. Po ogledu kemičnega laboratorija, ki služi tudi znanstvenim raziskavam, se je razgovarjal z obratnimi zaupniki ter tudi od njih dobil dobro in zadovoljivo sliko dela in življenja v podjetju. Vis. Komisar in njegovi spremljevalci so bili zelo zadovoljni z ogledom velikega podjetja, ki po svoji produktivnosti in socialnem pomenu zasluži pozornost in pomoč pri preskrbi surovin in v drugih ozi-rih.

Tudi pri teh obiskih so bili delavci — redniki velikih družin deležni dobrotljivosti Eksc. Visokega Komisarja, ki si je med po-

Velika javna dela v pokrajini

Na osnovi izrednih kreditov, ki jih je fašistična vlada nakazala po Ducejevem odloku, je Visoki Komisar določil za prvo skupino javnih del v pokrajini, ki obsegajo mnogo kulturnih, prometnih, kmetijskih in higienskih naprav, 81 milijonov 443.000 lir. Od tega bo porabljeno:

1. V Ljubljani: za univerzo 13.083.000 lir, za splošno bolnišnico 8.375.000 lir, za Galerijo moderne umetnosti 2.745.000 lir, za kopalnice v Koleciji pa 1.552.000 lir.

2. Za šolska poslopja v Novem mestu, Šmarju, Globodolu, Sušju in Pokojišču 3.069.000 lir.

3. Za vodna dela: ureditev Ljubljane in njenih pritokov ter nekaterih potokov v pokrajini 8 milijonov 979.000 lir.

4. Za bonifikacije Barja in ureditev močvirij pri Cerknici in Planini 1.243.000 lir.

5. Za napeljavo vodovodov in ureditev cistern v raznih krajih 2.089.000 lir.

6. Za ureditev železniškega omrežja 5.000.000 lir.

7. Za državne ceste in obnovitev mostu čez železniško progovo v Logatecu 25.850.000 lir.

8. Za pokrajinske in občinske ceste (v vsej pokrajini 15 cest) 9.458.000 lir.

Mestna občina Ljubljanska pa je iz dohodkov iz lastne bilance in po navodilih Visokega Komisarja sklenila, da začne in dovrši naslednja javna dela:

Tržnica 1.626.000, zavetišče v Bokalcu (prvi del) 3.800.000, gradnja mostu čez Gruberjev prekop pri Strelški ulici 60.000, kanalizacija v Šubičevi ulici 170.050, tlakovanje Zaloške ceste 270.000, asfaltni hodniki 95.475, tlakovanje cest 384.000, obnovitev tramvajskih tirov 154.000, podaljšanje Šubičeve ulice 390.000, razna občinska dela 110.000, dela za ljubljanski vodovod 330.000, ureditev tivolskega parka 200.000 lir.

Skupna vsota javnih del, ki jih bo izvršila mestna občina, znaša 7.563.925 lir.

Obljube in zagotovila Visokega Komisarja Eksc. Graziolija za razvoj in napredek Ljubljanske pokrajine niso samo izpolnjene v zelo kratkem času, temveč tudi znatno povečane. Po njegovem po-

sredovanju in po Ducejevi dobrohotnosti vstopa del Slovenije, ki je kot Ljubljanska pokrajina priključen Italiji, v novo dobo delavnosti in napredka. Vsa zdaj odredjena javna dela in tudi ona, za katera so že pripravljene načrti, so življenjskega pomena za pokrajino in z njimi je omogočeno izdatnejše in uspešnejše kulturno in gospodarsko udejstvovanje. S temi javnimi deli pa je z najvišjega mesta izraženo tudi priznanje slovenski kulturi in delavnosti.

Po iniciativnosti in plemeniti vnemi Eksc. Visokega Komisarja so bili najvažnejši in najnujnejši problemi Ljubljane in pokrajine najhitreje proučeni in tako bodo tudi rešeni. Velika vsota 81.443.000 lir pa je razdeljena tako, da bo ta pomoč v enaki meri v prid in procvit pokrajine in središča, kateremu je tudi mestna občina po smernicah Visokega Komisarja mnogo pripomogla do napredka. Ljubljana in pokrajina ostaneta Duceju za njegovo naklonjenost in Visokemu Komisarju Eksc. Grazioliju za veliko, iskreno vnemo vedno hvaležni.

Titansko delo

Pod tem naslovom je izšel v 11. številki rimske revije »Documenti di vita Italiana« daljši članek, ki opisuje, kako so se v Italiji velikanska močvirja po zaslugi Duceja spremenila v rodovitna zemljišča.

Med prvimi problemi, ki se jih je lotil Mussolini, ko je prišel na oblast, je bilo obdelovanje močvirnatih in malaričnega ozemlja. S posebnim zakonom je 30. decembra 1923. uvedel »integralno obdelovanje«. Pojem obdelovanja je bil s tem zakonom razširjen tako daleč, da ni bilo več govora o spremembi kakega močvirja v skromen pašnik, temveč samo še o preobrazitvi močvirnih tal v polnovredno rodovitno zemljišče.

Po zaslugi smelo organiziranega in temeljito izvedenega dela so nastala mesta: Litoria (30. junija 1. 1932.), Sabaudia (5. avgusta leta 1933.), Pontinia (19. decembra leta 1934.), Aprilia (25. aprila 1. 1936.) in Pomezia (22. aprila 1. 1938.). Ta mesta so nastala, kakor da bi bila pričarana iz močvirja.

Pot od močvirnih pustinj do lepih krajev in rodovitnih zemljišč označujejo naslednje številke: Od 1. 1870. do 1. 1922. je ozemlje, ki ga je država obdelovala, obsegalo 1.390.981 ha, fašistični režim pa je v devetnajstih letih razširil rodovitna zemljišča na 5.706.938 ha. Od 1. 1870. do 1. 1922. so znašali stroški osuševanja in obdelovanja okrog 700 milijonov lir, v devetnajstih letih fašističnega režima pa — 11 milijard.

Izvedba velikopoteznega, smelega načrta je zahtevala titanske napore, ki pa so premagali vsakovrstne težave in ovire ter dosegli presenetljive sijajne uspehe. Istočasno je začel Mussolini »žitno bitko«, ki naj preskrbi Italiji dovolj kruha. Tudi brez razširitve za pridobivanje žita določenih zem-

vratkom v Ljubljano ogledal tudi hidrocentralo na Fužinah, kjer urejuje zdaj papirnica stanovanja za svoje uradništvo.

ljišč se je letno povprečje žitne proizvodnje dvignilo od 45 milijonov stotov na 80 milijonov stotov. Tako se je trgovinska bilanca, ki je bila z velikim uvozom tujeja žita močno obremenjena, znatno olajšala. L. 1925., ko je Duce začel žitno bitko, je Italija še uvozila žita za 3 milijarde in 800 milijonov lir, pred sedanjo vojno pa se je ta izdatek skrčil na 70 milijonov lir.

Vse to pa italijanskemu narodu še ni moglo ustvariti takega življenja, do kakršnega ima pravico

po svoji zgodovini in kulturi. Življenjsko potrebna in tudi nujna razširitev italijanskega naroda zahteva predvsem popolno svobodo morskih poti. In za to se Italija zdaj bori.

V reviji je opisano titansko delo tudi dobro ilustrirano s skrbno izbranimi slikami. Vrstijo se slike iz življenja lepih mest, ki so bila pričarana iz tužnega in nezdravega močvirja, posebno mične pa so slike iz kmečkih naselij na območju Pontinskega močvirja. Tam uživa zdaj zdravo in srečno delovno življenje 3550 kmečkih družin, ki štejejo nad 40.000 članov.

Sodelovanje evropskih držav

je nemški državni svetnik Helmut Wohltat orisal takole:

Nemčija je bila vedno pristaš odprtega gospodarskega prometa in s svojim novim redom, ki ga hoče ustvariti v Evropi, ne name-rava drugih držav izključevati iz svetovne trgovine. Nemčija bo samo skrbela, da ne bo mogla nobena država drugim vsiljevati svoje volje. Iz svojega življenjskega prostora hoče Nemčija odstraniti pretirano odvisnost od svetovnega tržišča, med drugimi narodi pa želi prebuditi uspavane in zamrle gospodarske sile, da bo konec vznemirjenja zaradi konjunkturnih sprememb, ki ovira vsako delo in razvoj. Nemčija hoče harmonično sodelovanje evropskih gospodarskih sil, pri čemer se ne smeje zanemariti prirodne ekonomske prednosti in pogoji posameznih držav. Baš v okviru evropske razdelitve dela bodo prišle mnoge gospodarske prednosti posameznih področij do pravega izraza in prave veljave. Evropsko sodelovanje mora ustvarjati trajne vrednote ter zvišati povprečni življenjski standard vseh evropskih narodov. Potem se bo med kontinenti razvijala pravilna in vsem koristna izmenjava življenjskih sredstev, surovin, industr. proizvo-

dov in kapitala brez nevarnosti škodljive in nedostojne odvisnosti enega kontinenta od drugega.

Evropo čakajo velike in obsežne naloge. Njena agrarna proizvodnja se mora dvigniti, samopreskrba vsestransko razširiti. V mnogih zaostalih deželah se mora zvišati pridelek po hektarju na povprečje, ki je v Nemčiji že doseženo. Za industrijske rastline in krmo mora biti v Evropi na razpolago toliko zemljišč, da se bo nevarna odvisnost od čezmorskega uvoza znižala na znosljivo mero. Prometne težave, ki so povzročale, da je bil uvoz žita iz Avstralije cenejši kakor pa iz Romunije, bodo v politično mirni Evropi odpravljene z velikopotezno izgraditvijo vodnih poti srednje Evrope. Tam, kjer so na razpolago cenejše vodne sile, se bo povečala produkcija sintetičnih surovin. Zaradi splošnega porasta življenjskega standarda ob popolni zaposlitvi in povečani produktivnosti se bo dvignila kupna moč vseh evropskih narodov. Centralni kliring, ki ga je Nemčija uredila, bo dopuščal v bodočnosti izenačenje plačilnega prometa v vsej Evropi, cilj velikega in koristnega prizadevanja pa je stabilizacija vseh evropskih valut.

Bruno Mussolini

Včeraj ob 10. je v bližini letališča sv. Justa pri Pisi padlo na tla novo štirimotorno letalo-bombnik pri poskusnem poletu za skorajšnje vojne akcije iz razlogov, ki dosedaj še niso docela pojasnjeni. Pri tem so našli slavno smrt: kapitan Bruno Mussolini, poveljnik eskadrilje, poročnik-pilot Francesco Vitalini in narednik-strojničar Angelo Tresini, ranjeni pa so bili poročnik-pilot Domenico Musti, električni strojnik Ricardo Botardi, prvi strojnik Artur Petineli in prvi strojnik Luigi Turco ter delavec Severino Ciumbrineli.

Vest o tragediji se je razširila po vsem Imperiju ter povsod vzbudila iskreno, globoko obžalovanje. Kapitan Bruno Mussolini je bil sin Duceja, preobrazitelja Kraljevine Italije in ustanovitelja Imperija. Rodil se je l. 1918. v Milanu in ko mu je bilo 17 let, je že imel letalsko diplomu ter se je kot prostovoljec prijavil za bojišče v Vzhodni Afriki. Več odlikovanj za hrabrost si je pridobil na frontah, zdaj pred odhodom na novo bojišče pa je žrtvoval za domovino svoje življenje ter se uvrstil med slavne junake, ki so dali vse za srečno bodočnost svojega naroda ter postali zvišeni vzorniki veličastne domovinske ljubezni.

Slava Brunu Mussoliniju!

Iz italijanskega gospodarstva

V Rimu, kjer se nadzorstvo nad cenami izvaja zelo strogo, je bilo zaprtih 58 raznih trgovin, ker so njih lastniki navijali cene oz. se pregrešili proti predpisom o prodajanju blaga.

Družba Valdarno, ki je vodilna italijanska premogokopna družba, bo zvišala svojo glavnico od 32,5 na 50 milijonov lir, da poveča svojo proizvodnjo.

XIII. nacionalna radijska razstava bo od 6. do 14. septembra v Milanu v palači milanskega vele-sejma.

Nakazovanje masti, olja in sladkorja

Ljubljanski mestni preskrbovalni urad obvešča vse trgovce na drobno, da bo od sobote 9. avgusta dalje nakazoval mast, olje in sladkor po naslednjem razporedu: v soboto 9. avgusta trgovcem z začetno črko Z—R, v ponedeljek 11. avgusta trgovcem z začetno črko od P—K, v torek 12. avgusta pa trgovcem z začetnicami J—A. Dodeljevanje se prične v II. nadstropju Mestnega doma ob 7.30 in traja do 13. ure.

Obenem mestni preskrbovalni urad vabi vse trgovce na drobno, naj najkasneje do torka 12. avgusta vrnejo sezname, prošnje za sladkor in maščobe, neodlane karte oz. odrezke in glave kart prejšnjega meseca. Vsakemu seznamu potrošnikov naj trgovci prilože na posebnem listu popravke, ki naj jih vpišejo v sezname. Seznam popravkov pa naj bo čim bolj natančen ter mora biti v njem imek in ime osebe ali družinskega člana, pri katerem je nastopila sprememba.

Hkrati pa mestni preskrbovalni urad spet opominja vse potrošnike, naj vedno vsako spremembo naznanijo tudi na mestnem preskrbovalnem uradu v I. nadstropju Mestnega doma.

Olivetti & Co, Ivrea

Ta vodilna italijanska tovarna pisalnih strojev, katerih izdelava leta okoli 50.000, je bila lani dobro zaposlena. To predvsem zaradi živega povpraševanja po njenih izdelkih na domačem trgu in ugodnega razvoja zunanjih poslov. Tako je mogla družba tudi lani prodati v Južno Ameriko 14.000 strojev. Poslovno poročilo naglašuje, da so se proizvajalni stroški zaradi podražitve materiala znatno povečali, da pa ni družba tudi temu primerno zvišala cene svojim izdelkom. Navzlic temu pa se je čisti dobiček družbe zvišal od 1,11 na 1,38 milijona, odpisi pa od 1,90 na 2,37 milijona lir. Kosmata dividenda od delniške glavnice v višini 23 milijonov lir se je zvišala od 7,7 na 8,4 odstotka. V bilanci je med aktivami vrednost nepremičnin, industrijskih naprav in strojev zvišana za 6 na 25 milijonov lir.

Blagovni promet skozi Sueški prekop

V članku »Spet bombe na Port Said« opisuje »Südoest-Echo« tako le promet skozi Sueški prekop in sedanje njegove ovire:

Petina vsega britanskega uvoza in nad 30% vsega britanskega uvoza kamenega olja je šlo nekdanj skozi Sueški prekop, zdaj pa morajo te ogromne količine blaga delati ovinek okrog Južne Afrike. Od blagovnega prometa skozi Sueški prekop so imele pred vojno Anglija 50,43%, Italija 13,44%, Nemčija 9,11%, Nizozemska 8,8%, Francija 5,08%, Norveška 4,31%, Grčija 2,29%, ostale države pa 6,54%.

Morska pot od Perzijskega zaliva do Londona znaša čez Suez—Port Said 6538 morskih milj, okrog Južne Afrike pa 11.275 morskih milj. Pot okrog Afrike je torej za 72,5% daljša kakor pot čez Sueški prekop ter traja 38 dni, pot čez Sueški prekop pa samo 22 dni. Od Indije (Bombay) do Londona znaša morska pot čez Sueški prekop 6280 morskih milj, okrog Afrike pa 10.705 morskih milj. Pot okrog Afrike traja 36 dni ali 15 dni več kakor čez Sueški prekop. Od Singapura do Londona je morska pot čez Sueški prekop dolga 8245 morskih milj (28 dni), okrog Afrike pa 11.715 morskih milj (40 dni). Sueški prekop krajša tudi zvezo v Avstralijo: proga London—Sidney čez Port Said—Suez je dolga 11.533 morskih milj (39 dni), ovinek okrog Rta dobre nade pa je dolg 12.943 morskih milj in traja 42 dni.

Preobložena donavska pristanišča

»Südoest-Echo« poroča, da so že precej časa bolgarska donavska pristanišča preobložena. Najbolj je zatrpáno pristanišče v Lomu, kjer se je po navedbah bolgarskega prometnega ministrstva nakopičilo raznega blaga za nad 14.000 ton. Ker pristaniške naprave ne morejo spraviti pod streho tolikih tovorov in ker so tudi v mestu prenapolnjena vsa skladišča, morajo vagoni čisto cele tedne čakati na sosednih kolodvorih. Nastalo je veliko pomanjkanje vagonov.

Preobložitev lomskega pristanišča pa je povzročila tudi to, da so mnogi vlačilci vsidrani izven pristanišča in da morajo po več tednov čakati na razkladanje. Do pristanišča so začeli graditi še dve železniški progi in pristanišče bo za nove tovore zaprto, dokler starih ne odpremo. Zaradi pospešitve železniškega prevoza je prometno ministrstvo izenačilo blagovne tarife na progah Vidin—Sofija, Somovit—Sofija in Lom—Sofija.

Naročajte in širite „Trgovski list“!**Promet z vozili med zatemnitvijo**

Naredba Visokega Komisarja, ki stopi v veljavo 1. septembra, odreja:

V nočnih urah, to je pol ure po sončnem zatonu pa do pol ure pred zoro morajo imeti:

a) **avtomobili, tovorni avtomobili, avtobusi, motorna kolesa, priklopnice in priklopniki svetilke** zastrte s prevleko iz povosčenega platna ali popolnoma neprosojnega blaga, v kateri bodi 8 cm široka in 2 cm visoka reza. Ta reza mora biti vedno pod svetlobnim žariščem, tako da le-tó zatemni in zakrije, ter se mora zaščititi s ploščo iz stekla »Rodovetro M. M.« (prevlečen celulozni acetat), debelega 1/10 milimetra. Če se zaradi oblike ali namestitve svetilke prevleka ne da nataktniti, morajo imeti svetilke na notranji strani zastiralo iz povosčenega platna ali neprosojnega blaga, čvrsto pritrjeno na steklo svetilke, da zbog segretja svetilke ali zaradi tresenja motornega vozila ne odstopi.

Če so opremljena s predpisanim zastiralom, je navedenim motornim vozilom dovoljeno uporabljati v strnjenih naseljih svetilko z zmanjšano svetlobo, zunaj naselij, in sicer kjer neha javna razsvetljava, pa tudi polno svetlobo.

Da se v nočnih urah olajša vidnost zgoraj omenjenih motornih vozil, morajo biti belo prepleškana: **avtomobili:** z 10 cm širokim pasom po zunanem robu sprednjih in zadnjih blatnikov ter

vzdolž zgornjega dela bokov motornega okrovja; **avtobusi in tovorni avtomobili:** z 20 cm širokim pasom ob zunanjem robu sprednjih in zadnjih blatnikov ter vzdolž zgornjega dela bokov motornega okrovja; **priklopnice:** blatniki vstričnih koles in sprednja površina ščitnika; **motorna kolesa:** zadnji blatnik na vsem delu za sedlom in površina ščitnika.

b) **Kolesa** morajo imeti svetilke zastrte s ploščico iz gostega kartona (ali iz druge snovi, da je le popolnoma neprosojna), pritrjeno na steklo na notranji strani, in rezo v širini 3 cm in višini 1 cm na spodnjem delu svetilke, tako da se svetlobno žarišče zatemni in zakrije. Dovoljeno je uporabljati prevleko kakor pri avtomobilih, imeti pa mora rezo v velikosti kakor je zgoraj določena. Ta vozila morajo poleg tega imeti blatnik zadaj od sedla dalje po zunanji površini ves belo prepleškan in rdeče odbojno steklo s premerom 4 cm, nameščeno pokončno na blatnik v višini kolesne osi.

c) **Vozovi na živalsko vprego** morajo imeti svetilke z modro svetlobo. V strnjenih naseljih morajo uporabljati vozovi na zadnjem delu modri svetlobni znak, in sicer majhno svetilko s svečo, ki izžareva v obliki pravokotnika modro svetlobo, ne nad 5 cm visoko in široko 3 cm. To svetilko je namestiti na zadnjo premo vozila.

Pomanjkanje delavcev v angleških rudnikih

Ze od konca marca letos se pogaja angleška vlada z delodajalci in delojemalci angleške premogovne industrije, da bi se omogočilo v premogovnikih zvišanje produkcije od 4 na 4 in pol milijona ton na teden. Ugotovljeno je, da bi mogla produkcija angleških premogovnikov znašati tedensko krog 6,35 milijona ton pri popolnem staležu rudarjev tudi brez vseh novih investicij. Nove investicije ne morejo odtehtati primanjkljajev pri staležu delovnih moči in zato je naravno, da je angleška vlada posvetila vso skrb izpopolnitvi rudarskega staleža. Zvišane so bile rudarske mezde, uvedene posebne premije in v zadnjem času je celo praktično nemogoče, da bi lastniki premogovnikov rudarje odpuščali, ali pa da bi se rudarji zatekali v druge stroke.

Stalež angleških rudarjev se znižuje že 10 let. V predvojnih letih je padel od 917.000 na 782.000 mož, v prvih mesecih vojne pa se je zaradi premestitev v druge industrijske panoge in zaradi pozivov pod orožje reducirala še za najmanj 70.000 mož. Mnogi rudarji so bili po potrebi premeščeni v razne panoge vojne industrije, drugi so si sami zaradi lažjega dela poiskali nove službe, a zdaj je to ravno tako kakor vpoklicni rudarjev v vojaško službo v škodo in oviro premogovni industriji. O tem se je že ponovno razpravljalo v spodnji zbornici in od strani podjetnikov ter od strokovne zveze rudarjev so bili stavljeni predlogi za odpust rudarjev iz vojaške službe. Doslej rudarji še niso bili odpuščeni iz vojaške službe, pri novih pozivih pa so bili izvzeti. Bivše rudarje vabijo nazaj v rudarsko službo z zagotovitvijo, da jim bo všteta tudi doba, ki so jo prebili v drugih industrijskih panogah, ter da bo njih zaposlitev odslej trajna. Ministrstvo za rudarstvo je prepričano, da se bo na ta način vrnilo v rudnike do 50.000 rudarjev.

Gospodarski krogi gledajo na to sicer precej skeptično, zavedajo

pa se v polni meri, da je od zvišanja rudarskega staleža odvisna zaželena produkcija premogovnikov. Oddaja premoga industriji, ki ne služi vojnim svrham, je že omejena, za nekaj mesecev naprej pa so določene tudi količine premoga za elektrarne, plinarne in druge obrate. Samo za kurivo v gospodinjstvih premog še ni raciniran.

KNJIGOVESNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štrance, jurnale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Trgovski naraščaj za južnovzhodno Evropo

Na visoki šolji za svetlovo trgovino na Dunaju je bil nedavno zaključen prvi letnik posebnih učnih tečajev za trgovino v južnovzhodnem delu Evrope, ki so bili ustanovljeni po iniciativi in gmotni podpori Srednjeevropske gospodarske zveze v Berlinu. Prvi letnik je imel 163 slušateljev, ki so se posvetili delu v trgovskih podjetjih južnovzhodne Evrope. Nad 50 slušateljev je moralo prekiniti študije zaradi vojne obveznosti, ostali pa so položili vse izpite.

Meseca oktobra se začnejo predavanja v drugem letniku, za katerega se je prijavilo okrog 300 slušateljev. 70% prijavljenih slušateljev drugega letnika je iz držav južnovzhodne Evrope in mnogi imajo od ustanoviteljev tečaja, od konzulatov svojih držav ter od nekaterih velikih tvrdk študijske podpore.

Doma in po svetu

Velike uspehe na vzhodnih bojiščih objavljajo štiri posebna poročila nemškega vrhovnega poveljstva. Poročilo št. 4 navaja: V dopolnilno številkam v posebnih poročilih, objavljenih 11. julija o 400 tisoč ujetnikov, 7615 tankih, 4423 topovih in 6233 letalih, se navajajo naslednje številke: zajetih je bilo 495.000 ujetnikov in uničenih 13.345 tankov, 10.380 topov in 9082 letal. Do sedaj doseženi uspehi so presegli najbolj drzna pričakovanja. Treba je upoštevati, da so krvave izgube sovražnika večkrat večje od števil ujetnikov. Edinice vojske, oddelki SS in letalstvo so doslej opravili nadčloveške napore hrabrosti v borbah s sovražnikom, ki se zelo žilavo brani. Nadmoč nemškega poveljstva, kakovost orožja, popolna izvežbanost čet in zlasti junaštvo nemškega vojaka so omogočili uničenje teh močnih sovjetskih armad.

O bitki pri Smolensku je 7. t. m. poročalo nemško vrhovno poveljstvo: S pogumom obupa in ob najbolj krvavih žrtvah so se skušali obkoljeni sovražnikovi deli rešiti v skoraj štiritedenski borbi, medtem ko so bile vržene v boj nove pripeljane čete, da bi jih razbremenile. Vsi ti poskusi so se izjalovili ob okretnosti in vztrajnosti naših čet. Usoda na območju med Dnjeprom, Dvino in Smolenskom obkoljenih čet sovjetske vojske je bila zapečatená. Premoči nemškega vodstva, iniciativnosti podrejenih poveljništev, kakor tudi pogumu in vztrajnosti čet se je zahvaliti, da je bil tukaj kljub najtežjim okoliščinam za dovoz dosežen uspeh, ki bo odločilnega pomena za nadaljnje vodstvo naših operacij.

Hitler je odlikoval romunskega državnega vodjo generala Antonescu z viteškim redom železnega križa. V proslavo osvoboditve Besarabije je Hitler sam izročil generalu Antonescu odlikovanje na vzhodnem bojišču.

Nov napad na Sueški prekop je izvedlo nemško letalstvo v noči 4. avgusta. Z nasipom vred je bilo poškodovanih mnogo ladij v pristaniščih in zveza z mestom Suezom je bila prekinjena.

Sodelovanje Bolgarije in Hrvaške je takole označil bolgarski kralj Boris, ko je sprejel hrvaškega poslanika Židovca: Z ojačanjem gospodarskih, političnih in kulturnih vezi bosta Bolgarija in Hrvaška utrdili svoje uspešno in trajno sodelovanje v vzajemno korist ter omogočili konsolidacijo novega reda v Evropi, kakor sta ga določila velika voditelja Italije in Nemčije.

Vesti o sporih v francoski vladi so neutemeljene je izjavil Brinon, generalni odposlanec francoske vlade v Parizu, zastopnikom tiska. Načrt ameriškega rekvizicijskega zakona, ki dovoljuje zaplenbo privatnega imetja v obrambne svrhe, je bil sprejet od reprezentančne zbornice in predložen senatu.

Angleški tisk napada Japonsko ter zahteva, naj angleška vlada proti njej nastopi z vso odločnostjo. **Predsednik Roosevelt** je prepovedal vsak izvoz bencina in mazalnih olj v Japonsko in druge države izven zapadne poloble, razen v Vel. Britanijo in zavezniške države.

V Zagrebu so ustrelili spet večjo skupino komunistov in Židov. Povod je bil napad na ustaško mladino, pri katerem je bilo ranjenih 28 ustašev. Najprej so ustrelili štiri ujetje napadalce, potem pa še 98 njihovih somišljenikov. Med njimi je bil tudi zagrebški rabin dr. Marko Engel.

Upravna organizacija Hrvaške je končana. Država je razdeljena na 22 županij, ki imajo po 9 do 12 okrajev. Županije vodijo veliki župani.

Zapadna Madžarska s prestolnico vred ni več zatemnjena, ker ni nevarnosti ruskih letalskih napadov. V ostalem delu Madžarske pa se začne zatemnitev ob 0.30.

Razprava proti 35 zarotnikom bo septembra v Sofiji. Obtožnica pravi, da so letos aprila nameravali izvesti pod vodstvom dr. Dimitrova v Bolgariji državni prevrat v korist Anglije. Državni tožilec zahteva za vse obtožence smrtno kazen. Med njimi so bivši načelnik tiskovnega urada pri angleškem poslanstvu v Sofiji Norman Dawes in še trije tuji državljani.

Zide od 18. do 50. leta so v Romuniji mobilizirali, da jih pošljejo v Besarabijo in Bukovino popravljat ceste in porušene stavbe.

Slavni indijski pesnik Rabindranath Tagore je umrl v Kalkuti, star 80 let. Nekatera njegova dela, med njimi roman »Dom in svet«, so prevedena tudi v slovenščino.

Diplomatski predstavnik bivše Jugoslavije pri Vatikanu je zapustil Rim in odpotoval čez Lisabono v London.

Industrija v Haifi

Ponovni nemški napadi na Haifo so zbudili splošno zanimanje za industrijske obrate tega mesta, ki jih »Südoest-Echo« opisuje takole:

Najvažnejši obrat je velika rafinerija družbe Irak Petrol Company, ki zalaga z gorivom britansko brodoge na Sredozemskem morju.

Na drugem mestu je cementarna »Nesher Ltd.«, ki dela za angleške posadke Bližnjega vzhoda. Obrat se je lani povečal za 40%. Velika tekstilna tovarna »Ata Textile Cy. Ltd.« izdeluje sukno za vojaške obleke. Zaposlenih je nad 400 delavcev in 40 uradnikov, kapital pa znaša 140.000 palestinskih funtov.

Zelo važna je v Haifi tudi mlinarska industrija. Velika mlinarska »Grand Moulins de Palestine« in »Palestine Milling and Trading Cy. Ltd.« obratujeta za angleško vojsko in sta lani zvišala svojo produkcijo za 25% v primerjavi z letom 1939. Predvsem meljeta avstralsko žito.

Popolnoma v vojne svrhe so preurejeni obrati družbe »Vulcan Foundries Ltd.«, ki ima zdaj trikrat toliko delavcev kakor l. 1939. Važna je tudi družba »Seemen«, ki ima v svoji posesti največje oljarne Palestine ter zalaga z oljem angleško armado. Produkcija olja in mila se je v obratih te družbe zvišala za 25%.

Podražitev žita v Bolgariji

Bolgarska žitna direkcija je nedavno določila žitne cene za leto 1941. Cena vseh vrst žita je bila zvišana. Lani je stal kilogram navadne pšenice 4,30, letos 5,20 levov, kilogram bele pšenice lani 4,30, letos 5,30 levov, kilogram rži lani 3,75, letos 4,20 levov, kg ječmena lani 3,40, letos 3,80 levov. Krušno žito se je podražilo za 8 do 23%, ostale vrste žita pa za 4 do 14,3%. Cene so zvišali predvsem zaradi tega, da bi poljedelci dvignili žitno proizvodnjo.

Cene živinske krme so bile le malo zvišane, da bi se okrepila in bolj razvila živinoreja. V splošnem je zvišanje žitnih cen v skladu s podražitvijo vseh življenjskih potrebščin.

Gospodarske vesti

Seznami poštne uradov v provincih Split, Zadar in Kotor ter v kraljevini Crni gori so v uradu Zbornice TI v Ljubljani vsem zainteresentom na razpolago za vpogled.

Nacionalizacijo bank v Bački in Baranji bo madžarska vlada tako izvedla kakor v Transilvaniji in v priključenem delu južne Slovaške. V Bački in Baranji ima svoje podružnice 5 zagrebških bank, ena beograjska in Zadruga gospodarska banka v Ljubljani.

Hrvaška ima sedaj po podatkih urada »Agenzia d'Italia e dell'Impero« 1,2 milijona glav goveje živine, 2 milijona ovc, 300.000 koz in znatno število konj.

Pridelek pšenice na Hrvaškem cenijo na 8,8 milijona stotov. Lani se je pridelalo v vsej bivši Jugoslaviji 19,3 milijona stotov pšenice.

Bača gradi pri Stolzoku ob Tisi veliko tvornico za čevlje, ki bo izdelovala tako veliko čevljev, da jih bo mogla tudi izvažati.

Terminske kupčije v bakru so bile na njujorski borzi do nadaljnega ustavljene, da se zagotove zadostne količine bakra oborožitveni industriji.

Več bolgarskih vinskih izvoznikov odpotuje te dni v Nemčijo, da se dogovore glede izvoza bolgarskega grozdja v Nemčijo.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, moga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.